

הַלְבוֹת וְכִיָּה וּמִתְנַה פֶּרֶק ב

א. נְכֹסֵי גֵר שְׁאִין לוֹ יוֹרְשִׁים, וְנִכְסֵי הַהֶפְקֶר, וְשָׂדֶה שֶׁמִּכְרָה הַגּוֹי לְיִשְׂרָאֵל וְעַדִּין לֹא הִחְזִיק בָּהּ כָּלָם דִּינָם שׁוּוֹה: כָּל הַמִּחְזִיק בָּהֶם בְּדֶרֶךְ מִדְּרָכֵי הַחֲזָקָה שֶׁבְּאַרְנוּ בְּהַלְבוֹת מְכִירָה קָנָה, חוּץ מֵאֲכִילַת הַפְּרוֹת.

ב. פִּיצֵד: הַלּוֹקֵחַ קָרָקַע מִחֲבֵרוֹ, וְהִחְזִיק בָּהּ בְּאֲכִילַת פְּרוֹתֶיהָ קָנָה כִּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ; אֲבָל בְּנִכְסֵי הַהֶפְקֶר, אוֹ נִכְסֵי הַגֵּר אֶפְלוּ אֲכָל פְּרוֹת הָאֵילָן כִּמֹּה שְׁנִים, לֹא קָנָה לֹא גּוֹף הָאֵילָן וְלֹא גּוֹף הַקָּרָקַע, עַד שִׁיעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה בְּגּוֹף הָאָרֶץ, אוֹ יַעֲבֹד עֲבוּדָה בְּאֵילָן.

ג. וּמַעֲשֶׂה בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁאָכְלָה פְּרוֹת דֶּקֶל שְׁלוֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה, וּבָא אַחֵר וְהִחְזִיק בְּאֵילָן בְּעֲבוּדָה שֶׁעֲבַד בְּגּוֹף הָאֵילָן; וּבָא מַעֲשֶׂה לְפָנֵי חֲכָמִים, וְאָמְרוּ זֶה הָאֲחֵרוֹן קָנָה.

ד. יֵשׁ דְּבָרִים רַבִּים שָׁאֵם הִחְזִיק בָּהֶן הַלּוֹקֵחַ, לֹא קָנָה עַדִּין; וְאִם הִחְזִיק בְּאַחַד מֵהֶן בְּנִכְסֵי הַגֵּר, אוֹ נִכְסֵי הַפֶּקֶר, וְכִיּוּצָא בָּהֶן קָנָה. פִּיצֵד: הַמוּצֵא פְּלִטוּרִין גְּדוּלִים בְּנוֹיִין בְּנִכְסֵי הַגֵּר, וְסִיד בָּהֶן סִיד אֶחָד, אוֹ פִיר בָּהֶן פִּיר אֶחָד, כִּמוֹ אִמָּה אוֹ יֵתֵר מִכְּנֻגַּד הַפֶּתַח קָנָה. הֵצֵר צוּרָה בְּנִכְסֵי הַגֵּר, קָנָה. הַמַּצִּיעַ מַצָּעוֹת בְּנִכְסֵי הַגֵּר, קָנָה. הֵנִיר אֶת הַשָּׂדֶה בְּנִכְסֵי הַגֵּר, קָנָה.

ה. הַמַּפְצִיל זְמוּרוֹת הַגֶּפֶן אוֹ שְׂרִיגֵי הָאֵילָנוֹת וְכַפּוֹת הַתְּמָרִים בְּנִכְסֵי הַגֵּר אִם דָּעָתוֹ לַעֲבוּדַת הָאֵילָן, קָנָה; וְאִם דָּעָתוֹ לְהֶאֱכִיל הָעֵצִים לְבַהֲמָה, לֹא קָנָה. פִּיצֵד: הִיָּה כּוֹרֵת מִכָּאן וּמִכָּאן, הִרִי חֲזָקָתוֹ שְׁנֵתִכּוֹן לַעֲבוּדַת הָאֵילָן; הִיָּה כּוֹרֵת מֵרוּחַ אַחַת, אֵינּוּ מִתְכּוֹן אֲלֹא לְעֵצִים.

ו. וְכֵן הַמַּלְקֵט עֵצִים וְעֹשֵׁבִים מִן הַשָּׂדֶה אִם דָּעָתוֹ לְתֵקֵן הָאָרֶץ, קָנָה; וְאִם לְעֵצִים, לֹא קָנָה. פִּיצֵד: לָקַט הֶגֶס וְהִדֵּק, הִרִי זֶה בְּחֻזְקַת שְׁנֵתִכּוֹן לְתֵקֵן אֶת הָאָרֶץ; לָקַט הֶגֶס הֶגֶס, הִרִי זֶה בְּחֻזְקַת שְׁנֵתִכּוֹן לְעֵצִים. וְכֵן הַמַּשְׁוֶה פָּנֵי הָאָרֶץ אִם דָּעָתוֹ לְתֵקֵן הָאָרֶץ, קָנָה; וְאִם דָּעָתוֹ לְהַשְׁווֹת מְקוֹם שִׁיעֲמִיד בּוֹ גֵּרָן, לֹא קָנָה. פִּיצֵד: הִיָּה לוֹקֵחַ עֶפֶר הַמְּקוֹם הַגָּבוֹה וְנוֹתְנוֹ לַמְּקוֹם הַנָּמוּךְ, הִרִי זֶה מִתְקֵן הָאָרֶץ. רֹאִינוּהוּ שְׁאֵינוּ מְקַפִּיד עַל זֶה, אֲלֹא מְשַׁלֵּיךְ הָעֶפֶר וְהַצְּרוּרוֹת בְּכָל מְקוֹם בְּלֹא הַקְפָּדָה הִרִי זֶה בְּחֻזְקַת שְׁאֵינוּ מִתְכּוֹן אֲלֹא לְהַשְׁווֹת מְקוֹם לְדִישׁ.

ז. וְכֵן הַפּוֹתַח מַיִם לְתוֹךְ הָאָרֶץ אִם לְתֵקֵן הָאָרֶץ, קָנָה; וְאִם לְצוּד הַדְּגִים, לֹא קָנָה. פִּיצֵד: עָשָׂה מְקוֹם שִׁיכְנוּסוֹ בּוֹ הַמַּיִם בְּלִבָּד, הִרִי זֶה מִתְכּוֹן לְתֵקֵן הָאָרֶץ; עָשָׂה שְׁנֵי פְתָחִים אֶחָד לְהַכְנִיס וְאֶחָד לְהוֹצִיא, הִרִי זֶה מִתְכּוֹן לְצוּד דְּגִים.

ח. הַבוֹנֶה פְּלִטוּרִין גְּדוּלִים בְּנִכְסֵי הַגֵּר, וּבָא אַחֵר וְהַעֲמִיד לָהֶם דִּלְתוֹת קָנָה הָאֲחֵרוֹן: שֶׁהָרָאשׁוֹן לֹא עָשָׂה בְּגּוֹף הָאָרֶץ כָּלוּם, וְהִרִי הוּא כְּמִי שֶׁעָשָׂה גֵל שְׁלֹאכָנִים עַל גִּבּ הָאָרֶץ שְׁאֵינוּ קוֹנֶה, שֶׁהִרִי לֹא הוֹעִיל בְּגֵדֵר זֶה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא רָחֵב בְּיוֹתֵר וּמִפְּלֵשׁ; וְאִין צוּרַת אוֹתוֹ הַבְּנִין מוֹעֵלֶת, עַד שִׁיעֲמִיד דִּלְתוֹת.

ט. הַמַּפְיץ זֶרַע לְתוֹךְ הַתְּלָמִים, לֹא קָנָה: שֶׁבָּעַת שֶׁהַשְּׁלִיךְ הַזֶּרַע, לֹא הִשְׁבִּיחַ כָּלוּם; וּבָעַת שִׁיִּצְמַח וְהִשְׁבִּיחַ, שָׁבַח הָבָא מֵאֱלֹוֹ הוּא וְאֵינוּ קוֹנֶה.

י. הִיתָה מִחְצָה בְּנִכְסֵי הַגֵּר, וּבָא זֶה וְעָשָׂה מִחְצָה אַחֶרֶת עַל גִּבָּהּ

לא קנה: ואפלו נבלעה מחצה התחתונה, והרי העליונה קימת, שבעת שבנה לא הועיל, ובעת שהועיל מאליו בא המעשה.

יא. המחזיק בנכסי הגר ובהפקר, והוא אין דעתו לקנות אף על פי שבנה וגדר, לא קנה. העוֹדֵר בנכסי הגר, וכסבור שהן שלו לא קנה; עֹדֵר בנכסי גר זה, וכסבור שהן שלגר אחר הואיל ונתכוֹן במעשיו אלו לקנות מן ההפקר, הרי זה קנה.

יב. היה משכון ישראל ביד הגר, וכשמת הגר בא ישראל אחר והחזיק במשכון מוציאין אותו מידו: שכיוֹן שמת הגר, בטל שעבודו.

יג. היה משכון הגר ביד ישראל, ובא ישראל אחר והחזיק בו לוקח ממנו הראשון כנגד מעותיו, והאחרון קונה את השאר. במה דברים אמורים, בשלא היה המשכון בחצר הראשון; אבל אם היה בחצרו חצרו קונה לו שלא מדעתו כמו שבארנו בענין מציאה, ואין לזה האחרון כלום.

יד. גר שמת ובזבזו ישראל את נכסיו, והיו בהן עבדים גדולים קנו עצמן בני חורין. אבל העבדים הקטנים הרי הן כבהמה, וכל המחזיק בהן זכה; וכבר בארנו דרכי החזקה שיקנו בה העבדים.

טו. גר שמת ובזבזו ישראל את נכסיו, ושמעו שעדין לא מת, או שיש לו בן, או שאשתו מעברת כלן חייבין להחזיר. החזירו כלן, ואחר כך שמעו ששמועה הראשונה אמת היתה, ובראשונה מת, או מת בנו מקדם, או הפילה אשתו כל המחזיק בשניה, קנה; ובראשונה, לא קנה.